

**Školska preventivna strategija:
Koracima prijateljstva do prevencije vršnjačkog nasilja
i ostalih oblika rizičnih ponašanja učenika**

2016.

Ime škole:

Srednja škola Mate Blažine

Općina/Grad:

Labin

Voditelj programa:

Mirjana Dobrić

Suradnici u programu:

U ostvarivanju programa sudjeluje ravnatelj, članovi tima za školski preventivni program, stručni suradnici škole, razrednici/nastavnici, učenici, članovi Vijeća učenika i Gradskog vijeća mladih i Vijeće roditelja u suradnji s partnerima u lokalnoj zajednici: vanjske institucije (Zavod za javno zdravstvo Istarske županije - školska medicina, Centar za socijalnu skrb, policija, Udruga za mlade Alfa Albona, Grad Labin - Stručni tim za mlade Vijeća za komunalnu prevenciju, osnovne škole na području Grada Labina.

Sažetak programa

Na temelju rezultata dobivenih upitnikom „Kako si?“ u sklopu istraživanja „Analiza rizičnih ponašanja i konzumacija opojnih sredstava kod srednjoškolaca u Istarskoj županiji“ u suradnji s Zavodom za javno zdravstvo Istarske županije, koje se je

provelo na reprezentativnom uzorku učenika Srednje škole Mate Blažine, samoanalizom dobivenih rezultata i raspravom svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa učenika, roditelja i nastavnika utvrđeno prioritarno područje koje traži aktivnu intervenciju je smanjivanje negativnih iskustava sa školom i to u dijelu vezano za relacijsko nasilje kroz razvijanje senzibilizacije i znanja o nasilju, njegovim specifičnostima, modalitetima i ukazivanje na složenost posljedica na pojedinca, zajednicu i društvo.

Škola je uz obitelj jedan od najvažnijih sustava koji oblikuju djetetovo odrastanje. Mladi osim znanja u školi razvijaju brojne vještine – uče kako nekome biti prijatelj, kako funkcionirati u grupi, kako rješavati nesuglasice na primjeren način, kako se odnositi prema drugima s poštovanjem i još mnoge druge. Nastavnici i stručni suradnici imaju odgovornu ulogu u životu mlade osobe – osim što pomažu u razvoju kompetencija, odgovorni su i za stvaranje poticajne okoline koja će mladoj osobi omogućiti da ostvari svoje obrazovne, ali i osobne potencijale. Dio te odgovornosti je zaštita mladih od nasilja među vršnjacima – pojave koja u tu okolinu unosi nesigurnost i strah koji utječe destruktivno na razvoj mlade osobe i ostalih oblika rizičnih ponašanja mladih.

Srednja škola Mate Blažine Labin (<http://www.smb.hr/41/osobna-iskaznica>) u suradnji sa Gradom Labinom već dugi niz godina potiče programe koji imaju za cilj unapređivanje kvalitete života mladih u zajednici kroz projekt „Labin-zdravi grad“ (<http://www.labin-zdravi-grad.hr/>). Također se potiču programi koji unapređuju kvalitetu života mladih unutar Škole kroz sudjelovanje mladih u različitim međunarodnim projektima kojima mladi usvajaju znanja te jačaju svoj osobni potencijal, pa ovi projekti imaju ulogu univerzalne prevencije svih oblika rizičnih ponašanja mladih. Jedan od međunarodnih projekata kojim su se Vijeće učenika Srednje škole Mate Blažine i Gradsko vijeće mladih Grada Labina intenzivnije bavili šk. god. 2013./14. je senzibiliziranje mladih za probleme nasilja među mladima i traženje puteva kako ga smanjiti, pa je ovaj projekt nastavak nastojanja mladih u suradnji sa Gradom Labinom da se mladi senzibiliziraju za probleme nasilja i na taj način postaju aktivni dionici njegovog suzbijanja. U sklopu 16. i 17. međunarodne Škole demokracije-vijeća mladih (<http://www.smb.hr/293/projekt-demokracije-democracy-project>) koja se već 20 godina održava u Srednjoj školi Mate Blažine u suradnji sa Gradom Labinom i norveškim gradom Sandnesom, realizirao se je zajednički projekt pod nazivom THIN LINE (<http://www.smb.hr/459/youth-democracy-project-thin-line>) sa ciljem zaustavljanja nasilja u školama. Kao produkt te suradnje nastala je mobilna aplikacija „Zaustavimo nasilje u školama“ koja pomaže mladima u osnaživanju i senzibiliziranju da kažu odlučno “ne” svim oblicima nasilja i potraže pomoć odraslih i institucija.

Poseban naglasak pridajemo senzibilizaciji mladih o pojavnim oblicima nasilja i mogućnostima rješavanja situacija nasilja u školi, te na pozitivnom razvoju mladih. Program integrira sve aktivnosti vezane za područje zdravstvenog odgoja, osnaživanja socijalnih vještina učenika, sudjelovanju učenika u projektima Škole i suradnju s Udrugom za mlade Alfa Albona i ostalim udrugama i institucijama. Članovi vijeća učenika i Gradskog vijeća mladih (<http://www.ssemb.hr/423/vijece-ucenika>) educiraju učenike prvih razreda srednje škole o pojavnim oblicima nasilja kroz predstavljanje mobilne aplikacije „Zaustavimo nasilje u školama“. Fokus je na odnosu učenik-učenik, učenik-odrasla osoba, na educiranju učenika da prepoznaju nasilje bez obzira da li su u ulozi žrtve, nasilnika ili promatrača, što će im omogućiti samoprocjenu i preuzimanje odgovornosti za izbor djelotvornijih oblika ponašanja. Naglasak je na dobivanju informacija kako bi se prepoznali svi oblici nasilja i mogućnostima djelovanja u situacijama nasilja. Dugoročni cilj je nulta tolerancija svih oblika nasilja. Prvi korak u stvaranju poticajnijeg i sigurnijeg okruženja je senzibilizirati učenike na sve oblike relacijskog nasilja koje proizlazi iz nekvalitetne komunikacije, netolerancije različitosti, straha, osobnih problema, nedostatku empatije i emocionalne potpore. Stoga smo se usredotočili na odnose sa vršnjacima i odraslima, jer su skladni, podržavajući prijateljski odnosi ključni za mentalno zdravlje mlade osobe, a time i stvaranje ugodnijeg školskog ozračja. To su preduvjeti da mlada osoba razvija svoje potencijale, otkriva talente i razvija kreativnost. U II. I III. razredima učenici se educiraju na temu „Prevencija nasilničkog ponašanja“ kroz rasprave i formuliranje zajedničkih zaključaka. Učenici-predstavnici Vijeća učenika su uključeni u predstavljanje mobilne aplikacije Vijeću roditelja (<http://www.ssemb.hr/421/vijece-roditelja>) i u raspravu o tome „Kako roditelji mogu pomoći u prevenciji nasilja u školi?“ (<http://www.ssemb.hr/484/skolski-preventivni-program>).

U suradnji sa Gradom Labinom promiču se pozitivne vrijednosti suradnje zajedništva i odgovornih životnih izbora kroz aktivnost „Korak prijateljstva i kroz uključivanje u projekte u kojima je škola partner.“

Učenici su uključeni u različite projekte kroz suradnju s Udrugom za mlade Alfa Albona (<http://www.ssemb.hr/445/alfa-albona>), promoviraju se pozitivne vrijednosti kroz radio emisiju za mlade „Give me A Break“ na Radio Labinu (<http://www.ssemb.hr/452/give-me-a-break>), i e-novine „Point“ (<http://www.ssemb.hr/525/e-novine-point>), a u II. I III. razredima su uključeni u programe kojima se jačaju emocionalni potencijali učenika kroz različite edukativne radionice o asertivnoj komunikaciji, nenasilnom rješavanju sukoba, snazi kvalitetnih odnosa, odgovornom donošenju odluka, jačanju samopoštovanja (<http://www.ssemb.hr/374/psiholog>).

Učenicima se pruža kontinuirana podrška kroz pružanje pomoći u rješavanju problema. Osigurava se primjerena pomoć učenicima koja čine nasilje i koja trpe nasilje kroz proces individualnog savjetovanja, praćenje i podršku u učenju djelotvornijih obrazaca ponašanja.

Školska preventivna strategija Srednje škole Mate Blažine već 25 godina se razvija unutar školskog projekta "Naš put u kreiranju kvalitetne škole kao jedan od načina primarne prevencije rizičnih ponašanja djece i mladih" (<http://www.ssmb.hr/410/nas-put-u-kreiranju-kvalitetne-skole>) s ciljem razvoja nastavničkih potencijala kroz uključivanje nastavnika u seminare „Teorija izbora u školi“ i „Teorija izbora na radnom mjestu“ kroz razvijanje vještina rada s učenicima upoznavanjem s „Teorijom izbora“ američkog autora Williama Glassera, te povećanjem kvalitete i produktivnosti rada kroz razvijanje suradničkih odnosa u ustanovi.

Obrazovni projekt je nastao kao proces i produkt vizije škole kao radosnog mjesta u kojem će se učenici, roditelji i nastavnici osjećati dobro, njegovati dobre odnose i unapređivati svoje mentalno zdravlje te jačati akademske kompetencije i osobne potencijale kroz niz aktivnosti koji se provode u programima „Uspješan učenik“ i „Uspješan roditelj“.

Aktivnosti sa učenicima, roditeljima i nastavnicima se temelje na najnovijim saznanjima o ljudskom funkcioniranju - humanističkom konceptu razumijevanja čovjekove ličnosti, a inspiracija i smjernice su preuzete iz teorije izbora i Glasserovog koncepta „Kvalitetne škole“. Uz rad na akademskim postignućima učenika teži se stvaranju kvalitetnih odnosa među svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa, jer su skladni, podržavajući prijateljski odnosi ključni za optimalan razvoj mlade osobe, a time i stvaranje ugodnijeg školskog ozračja koji je ujedno i protektivni faktor svim oblicima rizičnog ponašanja pa tako i nasilju među mladima.

Trajanje programa:

- kontinuirano

Ciljevi programa, opći:

- educirani (senzibilizirani) mladi koji imaju osnovne informacije o pojavnim oblicima nasilja, o specifičnostima, modalitetima i mogućnostima rješavanja situacija nasilja u školi,

- smanjena razina relacijskog nasilja (vrijeđanje, ponižavanje, gurkanje) s 11% na 2% tijekom iduće dvije školske godine,

- organizirani rad s mladima kojima se djeluje na osobni razvoj i osobnu dobrobit i povećava spremnost za pružanje pomoći i podrške,

- organizirani rad s mladima kao resurs u realizaciji školskih preventivnih aktivnosti i preventivnim akcijama u lokalnoj zajednici (članovi Vijeća učenika i Gradskog vijeća mladih).

Ciljevi programa, specifični:

- educirati mlade o pojavnim oblicima nasilja i mogućnostima rješavanja situacija nasilja kroz predstavljanje mobilne aplikacije „Zaustavimo nasilje u školi“ i kroz provedbu tema iz zdravstvenog odgoja (<http://www.ssbm.hr/407/zdravstveni-odgoj>),
- educirati učenike, nastavnike i roditelje s ciljem prepoznavanja obrazaca nasilnog ponašanja i povećanjem informiranosti svih sudionika,
- uključiti mlade (članove Vijeća učenika i Gradskog vijeća mladih) u edukaciju svojih vršnjaka kroz predstavljanje mobilne aplikacije „Zaustavimo nasilje u školi“,
- povećati efikasnost odgovora na nasilje kroz definiranje uloga i odgovornosti unutar škole, definiranje izvora pomoći izvan škole koristeći protokole postupanja,
- osigurati primjerenu pomoć djeci koja trpe nasilje i djeci koja čine nasilje (praćenje i podrška u učenju djelotvornijih obrazaca ponašanja),
- provoditi preventivne aktivnosti na školskoj razini i na razini lokalne zajednice s ciljem afirmacije pozitivnih vrijednosti i jačanja emocionalnih potencijala učenika.

Korisnici programa:

Direktni - učenici, djelatnici škole

Indirektni - roditelji, zajednica

Metode korištene u programu:

Frontalne (predavanja, prezentacije), rad u grupi, rad u paru, razgovor, demonstracija, individualni rad, radionice, parlanice, školski projekti, posjete stručnjaka, organizacija različitih manifestacija, posjeti učenika drugim institucijama, razmjene učenika.

Mjerljivi pokazatelji uspješnosti:

Podaci dobiveni na temelju evaluacije i samovrednovanja (<http://www.ssbm.hr/323/samovrednovanje>) od strane Škole kroz:

- stupanj informiranosti o pojavnim oblicima nasilja kroz prepoznavanje svih oblika nasilja koja se manifestira kroz spremnost učenika za rješavanje situacija nasilja u školi koja se može utvrditi opažanjem od strane svih dionika odgojno-obrazovnog procesa i kroz smanjenu razinu relacijskog nasilja potvrđena ponovnom primjenom upitnika „Kako si?“,

- broj realiziranih aktivnosti na razini škole, razreda i na individualnoj razini i kroz suradnju sa roditeljima, udrugama i lokalnom zajednicom kroz sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti, suradnju, zajedništvo i odgovorne životne izbore (broj aktivnosti, evaluacije rada kojima učenici procjenjuju osobnu dobrobit u realiziranim sadržajima),

- veći interes mladih koji preuzimaju aktivnu ulogu u osmišljavanju, kreiranju ideja i realizaciju školskih preventivnih aktivnosti i preventivnim akcijama u lokalnoj zajednici (broj učenika, evaluacije rada s mladima kroz organizirane aktivnosti).

Metoda evaluacije:

Evaluacija uspješnosti programa bazirat će se na evaluaciji procesa i evaluaciji ishoda. Tip evaluacije je prvenstveno unutarnji, provodit će je tim za školski preventivni program na školskoj razini, koji dogovara način prikupljanja podataka, analizu, obradu i interpretaciju podataka u svrhu evaluacije.

Evaluacija procesa kontinuirano se realizira prikupljanjem i dokumentiranjem usmenih i pismenih evaluacija od strane korisnika nakon realizacije svake planirane aktivnosti. Tim za školski preventivni program kontinuirano prati realizaciju planiranih aktivnosti, te na temelju pismenih evaluacija od strane korisnika evaluira, procjenjuje usklađenost realiziranih aktivnosti s potrebama korisnika na razini Škole te po potrebi daje sugestije za modifikaciju i unapređivanje programa. Članovi tima sudjeluju u evaluaciji procesa procjenjujući korisnost i djelotvornost realiziranih aktivnosti kroz dobivene usmene, pismene evaluacije i izvješća na sastanku koji se organizira jednom mjesečno.

Tim za školski preventivni programa prati i evaluaciju ishoda koja se temelji na opažanju i praćenju pokazatelja uspješnosti koje proizlaze iz očekivanih rezultata, a odnose se na statističke pokazatelje vezane za smanjenje nasilja, te kroz praćenje i prikupljanje podataka koje se odnose na procjene, opažanje i prikupljanje podataka koji predstavljaju pokazatelje uspješnosti (procjena broja aktivnosti i veću uključenost mladih, veći interes mladih, spremnost mladih za traženje pomoći i sl.)

Prezentiranjem realizacije programa i rezultata evaluacije „Timu za mlade Vijeća za komunalnu prevenciju Grada Labina“, procjena uspješnosti te eventualna dorada i modifikacija programa će biti dostupna lokalnoj zajednici i široj javnosti.

Nužni resursi, ljudski:

Školska preventivna strategija „Koracima prijateljstva do smanjivanja vršnjačkog nasilja i ostalih oblika rizičnih ponašanja “ uključuje i strukturira već postojeće školske aktivnosti koje se realiziraju na razini razreda, škole, individualnoj razini i u suradnji sa Gradom Labinom, kao partneri u međunarodnim projektima, projekt Labin-zdravi grad, osnovnim školama, udrugom za mlade Alfa Albona i ostalim institucijama, a time se iskorištavaju i stavljaju u funkciju već postojeći ljudski resursi (ravnatelj, nastavnici, stručni suradnici, razrednici, stručnjaci vanjskih institucija).

Nužni resursi, tehnički:

- oprema za predavanja, materijali za radionice.

Nužni resursi, financijski:

- aktivnosti unutar školske preventivne strategije financirane su iz školskih sredstava i uz financijsku pomoć Grada Labina.